

BYABLADET

VAD HÄNDER I SJÖRUP, RYNGE & VALLÖSA?

Hösten är här med frisk luft, skördetid och vinterförberedelser

Den senaste tidens värme har fått ge sig och nu sjunker temperaturen så att vi får uppleva den friska och härliga luften och att naturen nu byter skepnad från grönt till de fantastiska gula, orange och röda kulörerna. De sista tomaterna på friland har mognat och om man får tro Sövde Musteri har det blivit en riktigt fin skörd av äpplen i år. När det gäller äpplena stämmer det inte för egen del, men när det gäller valnötter har vi aldrig varit i närheten av så mycket som det blev i år! När fälten är skördade stundar bistrare tider för djurlivet. Det är väl många som noterat att mössen söker sig närmare våra hus. Inte så kul - tycker nog de flesta. Var idén om att beta musfällor med ost kommer ifrån vet jag inte, själv betar jag med den kletigaste kolan jag kan hitta. Även den mest erfarna musen fastnar med tänderna i kletet och då slår fällan igen. Varsågod för det tipset! Skippa osten, använd kola.

Byalaget kan se tillbaka på en mängd uppskattade aktiviteter tidigare under året och jag vill tacka alla som bidragit till att bygdens samlingsplats - Byastugan och idrottsplatsen - nu är så fin och att den utnyttjas flitigt! I höst och vinter finns tillfällen till ytterligare aktiviteter. Blir det en tillräckligt kall vinter försöker vi spola en isbana igen! Om detta får vi återkomma, men vädret lär ge en indikation om det blir så.

Tillsammans gör vi vår bygd till en ännu bättre plats att bo på! Bli medlem du också och ge ditt bidrag för att den skall leva och utvecklas! Årsavgift 130 kr/år och per vuxen fr o m 2025.

Nu är det snart jul igen!

Tiden går fort och december närmar sig med stormsteg. Byalaget har glädjen att åter igen bjuda in till julfirande på landet, **söndag 24 november 15.00-17.00**. Vi har tur även denna gång, för den riktiga tomten har minsann vägarna förbi igen och han och nissarna har lovat att förgylla vår tillställning med sång, ringdans och pratstund med barnen - som även får möjlighet att lämna önskelista, eller kanske nappen?

Eftermiddagen på Rynges idrottsplats erbjuder bl a korvgrillning, trekamp, hästridning, glögg, julkakor, blommor, stora pepparkakshjärtan och målning av julgranskulor. I år har vi dessutom bjudit in våra sponsorer och lokala företagare till en mini-julmarknad. Vet du någon som skulle vilja vara med är de välkomna att kontakta oss: info@sjorupvallosabyalag.se

Varmt välkomna! Tillsammans klickar vi igång julen med en mysig stund på landet. Ta med familjen, grannarna, vännerna - ja alla du känner.

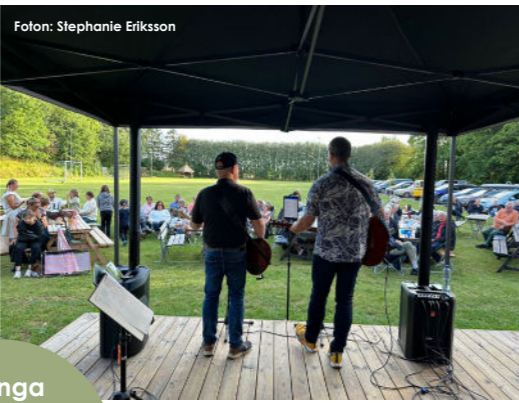
Vallösa kyrka blev höstfin till skördgudstjänst söndag 13 oktober

Det har blivit en tradition att byalaget (Eva Kristensson, Tommy Borg, Anki Andersson, Anne-Maj Bondesson och i år även vår ganska nyinflyttade granne Ida von Boisman) hjälper till med utsmyckning av kyrkan. Vacker frukt, grönsaker, växter och blommor blev fina dekorationer till mässan mässan som gick av stapeln 16.00 med kyrkokören och därefter bjöd församlingen på korvgrillning.

Lövräfsning söndag 17 nov 11.00

I mitten av november är det dags att göra idrottsplatsen höstfin. Förra året arbetade vi i blåst och småregn - men det finns ju som bekant inget dåligt väder... Hjälps vi åt går det fortare och vi hoppas att alla som kan deltar. Efteråt bjuds det på nygrillad korv.

Många glada skratt och fillrop blev det under kvällen.

Foton: Stephanie Eriksson

Allsång söndag 4 augusti
En solig söndag i augusti, närmare bestämt den första i månaden, var det dags för vår årliga allsång. Denna gång hade vi bjudit in Fudge från Ystad med Pontus och Kola i spetsen. De sjöng och spexade med oss under mer än två roliga timmar. Bybor med familj, vänner, och grannar samt en och annan stadsbo och turist förgyllde kvällen och var mycket nöjda. Vädret var med oss och många var på plats - nästa gång räknar vi med ännu fler. Har du tips på vad just du önskar att vi arrangerar, mejla oss gärna: info@sjorupvallosabyalag.se

Foto: Angela Sanguineti

Stort tack till alla som hyrt Byastugan!
Vi är glada över att så många fått upp ögonen för att hyra vår fina stuga. Stort tack till er!
Vankas det kalas, planeras det för en vinprovning eller är det kanske dags för en släkträff? Hyr Byastugan du med! Alla intäkter går till vårt fortsatta arbete med aktiviteter och utveckling av bygden.

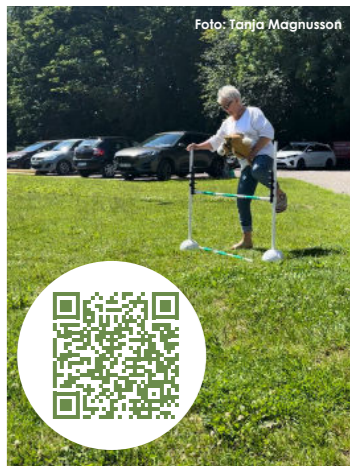

Foto: Tanja Magnusson

Mer info och priser

Foto: Tanja Magnusson

Foto: Byalaget

Foto: Anne-Maj Bondesson

Foto: Tanja Magnusson

Foton: Byalaget

Många tog chansen att ta en fika tillsammans med gamla vänner och grannar.

Loppis söndag 8 september
Säsongens andra byaloppis genomfördes med vädret på vår sida, precis som vi önskade. Vår byaloppis börjar hitta sin form men då det är ett samspel mellan hur många utställare och besökare som kommer - vilket vi inte kan styra över - blev resultatet denna gång lite färre säljare men desto fler köpare. Men vi håller ut! Och vi behöver din hjälp. Vill du sälja eller fynda - tveka inte att vara med! 2025 kommer vi att återigen arrangera loppisen - vill du sälja, börja att lägga undan pryglar och kläder redan nu.

100:- per burk á 700 g

Köp närodlad honung i Sjörup
Som vi berättade om i förra numret av Byabladet, har vi en biodlare i en av våra byar, nämligen Fredrik och Malin Brönjemark på Sjörupsgården i just Sjörup. De hälsar att de efter sommaren nu har gott om honung till salu. Passa på att köpa denna rena naturprodukt när du är sugen på något sött till mackan, som ingrediens i matlagningen eller varför inte som en gå-bort-present?
fredrik.bronjemark@gmail.com
0734-24 60 73, 0734-02 06 23

Stöd Sjörup-Vallösa byalag med din gåva
Med högre ambitioner följer också högre kostnader. Vill du att bygden skall bli en ännu bättre plats i framtiden? Byalaget tar tacksamt emot alla bidrag som gör att vi kan utveckla verksamheten ytterligare. Tack! Bankgiro: 5670-1147

Målade containrar, tvättad grillkåta och trädäck
I slutet av sommaren blev våra containrar uppräschade genom målning i samma kulör som Byastugan. Nu smälter de in lite bättre på idrottsplatsen. I samma veva tvättades och oljades grillkåtan och trädäcket utanför stugan. Tack till Ryngge IK för sponsring!

Bouleklot plockas bort från idrottsplatsen - Byalagets målsättning är att skapa en öppen och inbjudande mötesplats för oss bybor. Ett led i denna strategi har varit att bli erbjudna möjlighet att låna bouleklubben. Då vi vid upprepade tillfällen har upptäckt att klubben ligger utslängda på både spelplan och gräsmatta har vi tagit beslutet att klubben - som blir förstörda och rostiga av väder och vind - plockas bort. Spelare får numera ta med egna klubben.

Upplev stämningsfull lucia i Vallösa kyrka
Söndag 15 december 16.00
luciagudstjänst med barnkören

Foto: Byalaget

Foton i Ryнге: Byalaget

Mitt emot Karlsborgsbagaren bor Tim 33 år, Elizabeth 35 år, Ghia 10 och Saga 5.

Säg hej till våra nya grannar - familjen Hörman!

En son av bygden är han allt, 33-årige Tim Hörman. Han och hans bror Ted är uppvuxna på Karlsborgsvägen. Därefter gick flytten till Snårestad och efter det till Ryнге - där de bodde tills Tim var ungefär 19 år. Ett tag efter studenten, närmare bestämt 2013, var det dags för honom att göra sina drömmars resa, jorden runt. Denna gick bland annat till Sydamerika och Peru där han också träffade sin blivande fru, lärarinnan Elizabeth. Kärleken slog gnistor - så en drömmresa var det allt. Nu, mer än tio år senare, har en ny fas i livet börjat för familjen, den i Sverige.

I vanlig ordning är Byalaget nyfikna och i detta nummer är det till just familjen Hörman vi säger hej - och varmt välkomna till Ryнге!

Allt roligt har ett slut, så även en jorden runt-resa. Förälskad och snart pappa - vilket han inte visste då - var Tim tvungen att åka tillbaka till Sverige efter ca tio månader på tur. Ett år senare, 2014, föddes äldsta dottern Ghia. Från och med hennes födelse följde en period då Tim åkte fram och tillbaka till Peru. Han jobbade som säljare halva året i Sverige, resten av året var han ledig och tillbringade tiden med familjen i Peru. Från 2018 bodde Tim där på heltid. I november samma år öppnade paret ett hotell med sju lägenheter, restaurang och spa tillsammans i staden Cuzco - Sydamerikas Venedig. Elizabeth kommer från en stad norröver, men paret valde att öppna hotellet i just Cuzco på grund av det stora flödet av turister. Dessa dras till staden mycket tack vare Machu Picchu - en av världens mest ikoniska arkeologiska platser och som dessutom upptogs på Unescos världsarvslista 1983.

När Covid kom 2020 innebar det tuffa tider för hotellverksamheten. Tim och Elizabeth tog därför beslutet att i september 2021 åka till Sverige på ett s k besöksår, där man 'besöker en anhängig' som det heter. Under denna tid fick familjen - som nu utökats med lillasyster Saga - testa på livet i Sverige. Året gick fort och det blev dags att återvända till Peru i augusti 2022. Nu började ansökningsprocessen om uppehållstillstånd i Sverige för Elizabeth och detta tog mer än ett och ett halvt år. Men i april 2024 var de tillbaka i Sverige, nu på heltid och rustade med både uppehållstillstånd och hus - renoveringsobjektet i Ryнге. Huset köpte de för övrigt på distans genom Tims föräldrar. Med facit i hand kan Tim konstatera att hade han vetat hur mycket det är att göra vid huset hade han antagligen avstått köpet. Detta trots att han har renoverat hus förut - ett gathus i Ystad - och är inte rädd för att hugga i och jobba hårt.

Men varför valde familjen egentligen att flytta till Sverige undrar vi, med tanke på att försörjningen finns i Peru. Där finns även Elizabeths familj som inkluderar två systrar. Det enkla svaret på den frågan är barnen och deras framtid. Perus privatskolor till trots har de större chans till utbildning och ett - överlag - bättre liv här i Sverige.

Men åter till huset, som på pappret är 245 kvadratmeter och består av två våningar samt källare och en lägenhet på två rum och kök. Denna byggdes till 1972 och Tim anar att huset är betydligt större med den inräknad. Tomten är på 1 300 kvadratmeter. Och för de av oss i byarna som kan husens historia, vet att Grams klädes- och sybehörsaffär byggdes 1920. Så det är ett hus med historia som familjen Hörman tagit över.

Huset var - och är fortfarande - i ganska dåligt skick. Men det tar sig dag för dag. Under de första två månaderna gjordes en snabbrenovering av nedanvåningen. Väggar målades, nya golv lades och innerdörrar byttes. En luft/vattenpump är insatt. Köket är nytt, så även badrummet. Under denna period bodde de i brodern Teds hus i Sjörup, men när sommaren kom flyttade familjen Hörman till sitt eget hus i Ryнге. Fram till alldeles nyss har de mer eller mindre bott i vardagsrummet, detta då ovanvåningen renoverats. Nu är den i stort sett klar och barnen har fått flytta in i var sitt rum och Tim och Elizabeth har fått sovrum och en större walk in closet. Ovanvåningen rymmer även en liten toalett och i tornet har Tim sitt kontor. Härifrån kommer han en vacker dag få riktigt fin utsikt, de vildvuxna tujorna utanför ska nämligen kapas rejält. Resten av trädgården ska också röjas framöver, baksidan är mer eller mindre igenvuxen. Dock är Tim och Elizabeth inga trädgårdsmänniskor men de inser att de måste göra något åt sin lilla djungel där bak. Men innan dess är det dags att byta fönster på huset och lägga om taket.

Familjen då, vad tycker de om livet i Sverige? Elizabeth är positiv, hon visste vad som väntade eftersom hon hade fått testa på livet här under besöksåret. Hon tillbringar dagarna med att renovera hemma och gå på SFI och sen är planen att hitta ett jobb - kanske åter igen som lärarinna. Hon saknar dock familjen i Peru, man är ju mycket närmare varandra där berättar hon. Hon saknar även maten i Peru och att det i stort sett är evig vår, ca 20 grader.

Äldsta dottern Ghia går i fjärde klass i Svarte tillsammans med kom-

Byalaget undrar om det spökar det i huset? Nej säger familjen, inte vad de märkt hittills.

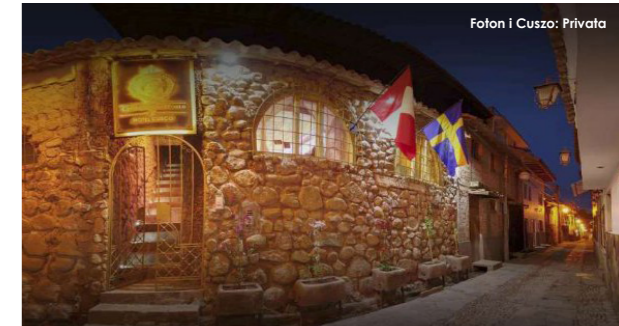
pisar som hon lärde känna under besöksåret, bästisen Lilja inkluderad. Ghia går på fotboll och ska kanske testa tennis framöver. Saga går i förskoleklass på Bostället. Hon har sin bästa kompis Tove i Ryнге, hon gillar att rita och leka. Båda barnen är flytande i spanska och i stort sett i engelska. Pappa Tim har inte pratat svenska med dem så det språket håller de på att lära sig nu.

Förutom att Tim driver hotellet i Peru på distans (på plats håller svärmor ställningarna), tillbringar han dagarna med att renovera, jobbar lite extra som säljare samt spenderar tid med familjen. De gillar att gå på loppisar, vara på stranden och att kolla film. Fredagsmys brukar innebära tacos eller någon peruansk mat. Vidare uppskattar Tim Sverige på ett annat sätt numera, efter alla år utomlands. Skolgång och sjukvård fungerar till exempel helt annorlunda här. Och friheten, som att kunna ta sig var som helst, när som helst, med bil - att det är så enkelt. I storstaden Cuzco är det oerhört svårt att köra, det är trångt och bökgigt med de dryga 400 000 invånarna. Därför är det lättast att gå till fots i Cuzco, vilket kanske inte alltid är optimalt.

Byalaget undrar vad familjens femårsplan består av? Tim berättar att den - förutom att generellt sett skapa ett liv i Sverige - innefattar fortsatt renovering av huset, jobb och körkort till frun, att lära barnen prata svenska samt att hitta några lämpliga investeringsobjekt.

Byalaget tackar för möjligheten att kika in hos familjen Hörman. Vi tror oss veta att många av oss varit nyfikna på både huset och på våra nya grannar. Alltid trevligt med nyinflyttade som väljer att bo här permanent, men lite extra roligt är det allt med en barnfamilj som skänker mer liv och rörelse. Varmt välkomna än en gång och tack för att ni delade med er av er historia!

Peru - ligger i västra Sydamerika vid Stilla havet. Landet gränsar till Bolivia, Brasilien, Chile, Colombia och Ecuador. Drygt 34 miljoner invånare, majoriteten av dem har både europeiska och sydamerikanska rötter. En dryg fjärdedel identifierar sig som tillhörande ett ursprungsfolk, varav quechua är överlägset störst. En majoritet av invånarna talar bara spanska men nästan 15% har quechua som förstaspråk. Över 70% av världens alpäckabefolkning bor här. Peru har många olika ekosystem, därför är landet hem för ett större utbud av växter och djur än de flesta andra länder på jorden. Peru är även känt för sin mat. Turistmål är städerna Lima och Cuzco, inkastaden Machu Picchu samt höglandet med bland annat Titicacasjön - världens högst belägna, farbara sjö.

Foton i Cuzco: Privata

Hotellet kvällstid, utsikt från penthouse-lägenheten samt ett av hotellets rum.

Hon var den allra sista grenen på frälsätten Kurcks träd.

När Sigrig Kurck somnade in en kylslagen måndag, den 25 mars 1946, gick inte bara släkten ur tiden, även Rynges slott gick in i förnrosadvala. Ett av de sista slotten som byggdes i Sverige. Och det första som revs.

Den avlånga dammen - med Skånes största näckrosor - finns fortfarande kvar. Här, precis framför vattenbrynet, låg en gång Rynges slott - en ståtlig byggnad i engelsk medeltidsstil med en välskött trädgård. Av byggnaden finns bara en tegelhög kvar. Över den växer nu stora träd och snår som i snart femtio års tid sakta har tagit tillbaka marken.

Men vad hände egentligen?

För att förstå går vi tillbaka i tiden, till 1800-talets början. Arvid Fredrik Kurck, friherre i den ursprungligt finska frälsesläkten med anor från 1400-talet, föddes i Stockholm 1821. Han var son till hovrättspresident Claes Arvid Kurck och hans maka Eleonora, född Lijencrantz. Redan vid 12-års ålder förlorade han pappa Claes Arvid under 1834 års svåra koleraepidemi. Bara veckor senare avled Eleonors bästa väninna, grevinnan Henriette Adlercreutz i barnsäng med femte barnet på Tosterups slott i Skåne. Eftersom Claes Arvid Kurck anade sitt eget och Henriette Adlercreutz öde, "testamenterade" han strax före sin död maken Eleonore och familjen till änkingen på Tosterup, greve Gustaf Ehrensverd. Så blev det!

Familjen flyttade till Skåne och unge Arvid Fredrik med syster blev skåningar. Här presenterades familjen för den skånska adeln och

storgodsägarna på slotten runt om i bygden. Redan i tonåren träffade Arvid Fredrik adelsfröken Eva Bobelina Beata Lovisa Jacobina Hallenborg, dotter till kammarherre Carl Johan Hallenborg, en förmögen adelsman, ägare till både Rydsgårds gods och Svaneholms slott.

Bröllopet mellan Arvid Fredrik och Eva Bobelina stod tisdagen den 22 september 1846. Under rubriken "Vigde i landsorten" skrev Aftonbladet: "Under-Löjtnanten vid Skånska Dragonregementet, Baron Arvid Kurck och Fröken Eva Hallenborg, på Svaneholm i Skåne den 22 september 1846."

Paret bodde då på Wrangelbergs gods i dåvarande Kristianstads län. De fick med tiden fem barn. Tre av dem - Elin, Clas och Sofia - föddes på Wrangelberg. Sedan kom även Sigrig och sist Elsa. Arvid Fredrik hade inlett en militär karriär, ett måste som ung friherre. Han steg snabbt i graderna. När han lämnar den militära karriären bakom sig, 1864, är han ryttmästare, en officersgrad inom kavalleriet.

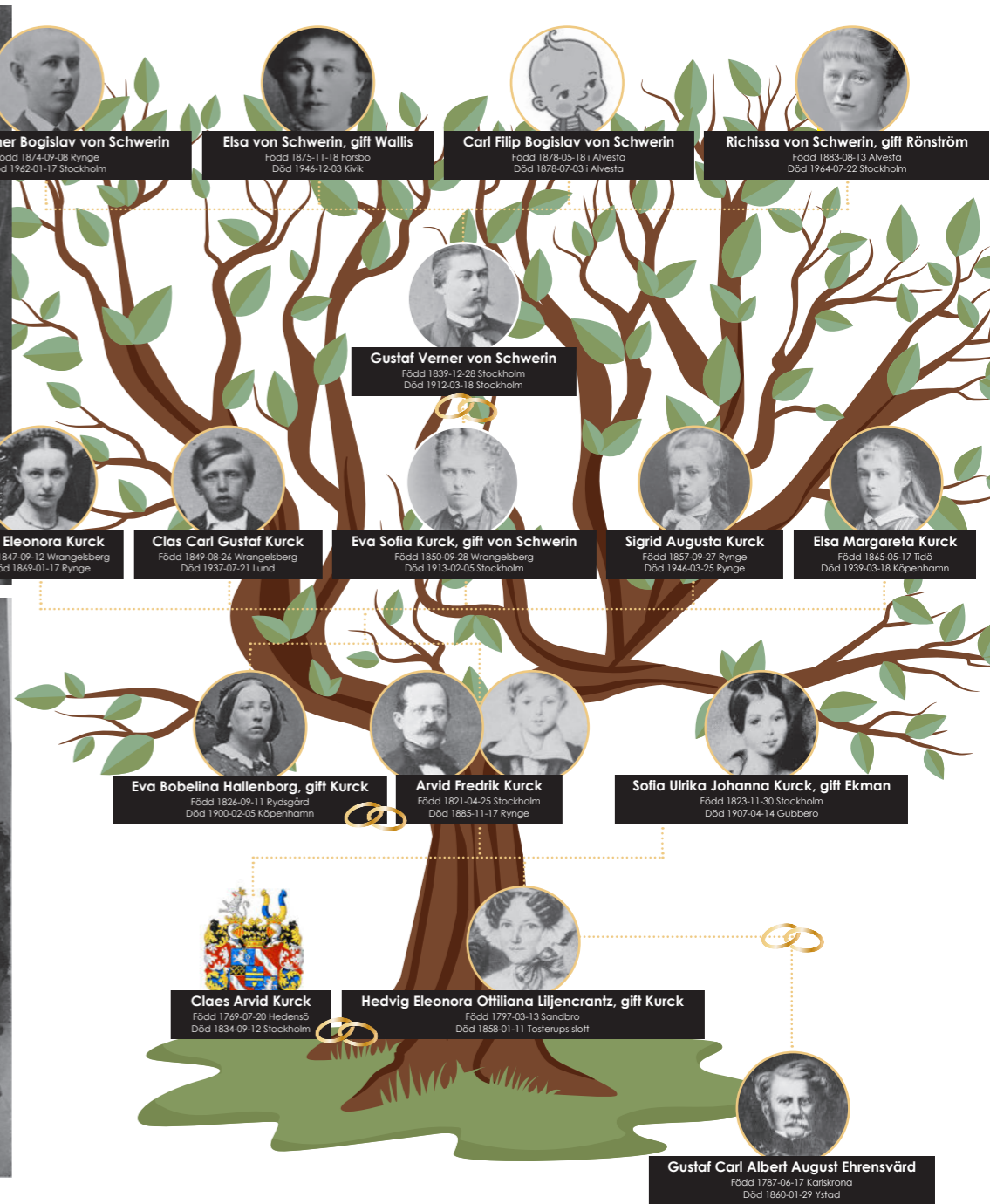
Arvid Fredrik var mycket förmögen. 1853 köpte han Rynges gods för att förverkliga drömmen; att bygga ett eget slott. I boken "Från gamla skånska hem", utgiven 1926, skriver dottern Sigrig Kurck om faderns samlarintresse: "Ett nytt corps de logis, ett litet slott, uppfört av tegel och cement i engelsk medeltidsstil, reste sig inom ramen av park och trädgårdar, dock utan att landskapets karaktär skadades. Baron Kurck hade, jämte mycket sinne för det sköna och fin smak, stor kärlek till naturen. Trädgårdarna på orten, liksom nästan överallt i provinsen,

Rynges slotts byggherre, friherre Arvid Fredrik Kurck. Troligen 1860-tal.

Eva Bobelina Hallenborg och Arvid Fredrik Kurck gifte sig på Svaneholms slott den 22 september 1846.

voru försummade. Nu införskrevos från Danmark fruktträd i mängd, och driverier anlades."

Sedan barnsben hade Arvid Fredrik Kurck varit en samlare. Han reste runt i bygden och köpte upp det som han tyckte var vackert. Sigrig Kurck berättar i boken:

"Han hade en förunderlig slagruta att ständigt träffa på äldre, vackra möbler - undanställda och föraktade, bortslumpade på auktioner, degraderade till någon mörk vrå, hemlösa på ett skräpigt vindskontor, halta och lytta, som sedan under konstförfaren hand återställdes till sitt värde! Mörknade oljefärgstavor, kopparstick, porslin och andra pretiosa tillhandlade han sig för ingenting, och ej sällan fanns det bland hans skatter värdefulla ting. Hemmet vid Rynges fick därför helt naturligt en alldeles särskild prägel, konstnärlig, smakfull och självständig, betydligt avvikande från 1840-talets vanliga smakriktning."

I boken "Svenska slott och herresäten" beskriver före intendenten på Nationalmuseum, Gertrud Serner, ingående Rynges slott, både exteriört och interiört. Hon besökte Rynges någon gång på 1920-

talet och hon är imponerad av samlingarna: "Vid fönsterväggen står ett lågt skåp i boullarbete med bronser. På dess skiva finna vi en samling ostindiska koppar och en bål. Väggfältet där ovanför pryds av ett sydtyskt landskap, signerat Hugo Ullrik. Som pendanggrupp finna vi ett sengustavianskt bord i guld och vitt, uppbärande en förtjusande oval ståndsspegel i rokokostil samt en samling porslin. På väggen hänger en gammal figurmålning och en plåt i drivet silver från omkring 1700, framställande Konungarnas tillbedjan." Lite senare i texten berättar Gertrud Serner om minst fyra äkta etsningar av Rembrandt, ett stort 1600-tals kabinettskåp och ett skrivbord från samma tid. Här finns också många oljemålningar föreställande medlemmar av ätten Kurck.

Arvid Fredrik Kurck satte också avtryck i Riksarkivets samlingar. Här finns brevväxlingar mellan honom och den tidens stora vetenskapsmän som Gustaf Brusewitz och Wilhelm Berg. Det finns 74 brev till och från överbibliotekarien vid Kungliga biblioteket, Gustaf E Klemming samt 25 dito med riksantikvarien Oscar A Montelius.

Slottet existerade i 113 år. Rygge slott byggdes åren 1860-1862. Det var ett av de sista slotten som byggdes i Skåne. Det var det första moderna slottet som revs - den 20 november 1975. Den här bilden togs 1956 då slottet stätt övergivet i tio år.

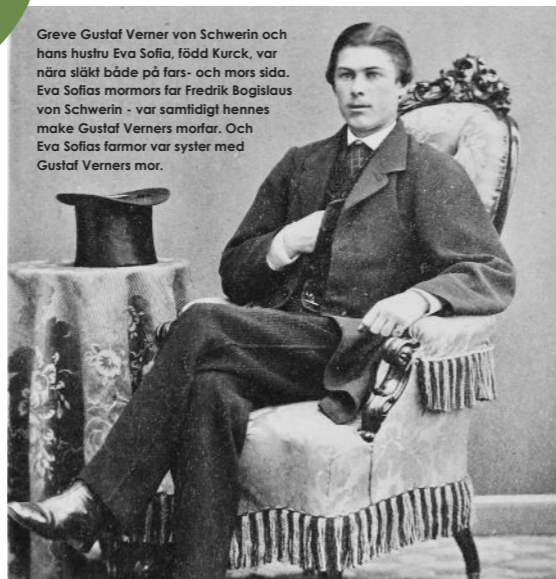
Rygge var familjen Kurcks sommarslott. På vintrarna bodde de först på Tidö slott - senare i Köpenhamn.

Barnen Kurck. Bilden är tagen av Malmöfotografen Hanna Sjölin runt 1862, troligen på Rygge slott. Från vänster: Sofia, Elin (sittande), Clas och Sigrid. Yngsta dottern Elsa saknas på bilden eftersom hon föddes först 1865.

Den äldsta kända bilden på Rygge slott. Vykortet poststämplades Rygge den 14 juli 1916 och skickades till en fru Hulda Wiberg i Stockholm. Lägg märke på kvinnan som sitter på bänken framför slottet.

Greve Gustaf Verner von Schwerin och hans hustru Eva Sofia, född Kurck, var nära släkt både på fars- och mors sida. Eva Sofias mormors far Fredrik Bogislaus von Schwerin - var samtidigt hennes make Gustaf Verners morfar. Och Eva Sofias farmor var syster med Gustaf Verners mor.

Arvid Fredrik Kurck och Eva Bobelina Kurck i sina glans dagar.

Elsa Kurck - Arvid Fredriks och Eva Bobelinas yngsta dotter.

Eva Bobelina i den stora salongen på Rygge slott. Här tog hon emot patienter från hela Skåne som hon "vårdade" med olika mixturer av hemmagjord medicin.

Både Elsa och Sigrid Kurck förblev ogifta hela livet. Ingen av dem fick heller barn.

Sigrid Kurck - den sist överlevande i Kurck-familjen. Med henne dog ätten ut på spinsidan.

Arvid Fredrik skrev även en egen bok, "Skånska folkdräkter", som fortfarande idag efterfrågas. Boken är ett rikligt illustrerat uppslagsverk om 1800-talets skånska folkdräkter. Även dottern Sigrid Kurck förekommer i Riksarkivet med brev till celebriteter som Selma Lagerlöf och Viktor Rydberg, två av det sena 1800-talets och det tidiga 1900-talets viktigaste författare.

och stora täckvagnen, satt på medar, då det så krävdes, vilket vanligtvis medförde äventyr och tidsutdräkt, knogade man uppför backe efter backe, tills man kom ut på stora landsvägen och rullade mot Lund, där första natten tillbringades på hotell. Nästa morgon infördes man i sina respektive kupéer. Så sniglade man i väg på stambanan med tre, fyra dagars resa framför sig."

Under det två år långa bygget av Rygge slott bodde familjen i Ystad. 1862 gick flyttlasset. Men Eva Bobelina trivdes inte i det nya hemmet. Hon var uppväxt på Rydsgårds gods och Svaneholms slott. I boken skriver Sigrid Kurck om att modern skämtsamt brukade säga: "Jag saknar ugglorna på Svaneholm. Hellre hade jag bott på ett gammalt slott". Drömmen gick märkligt nog i uppfyllelse. En vårdag 1864 fick hon brev från maken som befann sig uppåt i landet där han besökte vänner. I brevet skrev Arvid Fredrik att han kunde glädja henne med en kunglig present - Tidö slott, Axel Oxenstiernas gamla herresäte vid Mälaren med anor från 1400-talet. Samma slott som långt senare blev platsen där "Tidöpartierna" ingick sitt välkända avtal efter riksdagsvalet 2022.

Arvid Fredrik Kurck renoverar Tidö slott, bygger upp ett bibliotek med 14 000 volymer men säljer det redan 1873. Vi vet inte varför. Men mycket tyder på att familjen i stället skaffar sig en lägenhet, mitt i centrala Köpenhamn, där de bor vintertid. Adressen är Sankt Annæ plads 22 - ett par kvarter från kungliga slottet Amalienborg - ett hus där danska celebriteter som H C Andersen och konstnären Carl Bloch tidigare bodde.

Livet på Rygge slott präglades av Evas stora intresse för alternativ medicin. Hon tog emot sjuka från hela Skåne som vädjade om hjälp mot allehanda åkommor. Arvid Fredrik ägnade mest tiden åt sitt stora och värdefulla bibliotek och att köpa antikviteter som han gillade. På 1880-talet bodde inte mindre än tio personer på Rygge slott, förutom fyra från familjen Kurck också sex i tjänstestaben. Bland annat hade Arvid Fredrik anställt en egen betjänt, Johan Mellblom.

Men så slår sorgen till mot familjen Kurck. I januari 1869 avlider äldsta dottern Elin Eleonora i lunginflammation. På vintern hade

familjen rest till Vevey i Schweiz, vid Genève sjöns nordöstra strand, för att dottern skulle få en "brunns- och badkur". Sigrid Kurck skriver: "Dock, alla försök att rädda hennes liv voro förgäves. I januari 1869 sloknade det stilla - hemma på Rygge: Vid 21-års ålder slutade hon, mänskligt sett en i förtid bruten blomma... En djup sorg, en som kastade en mörk skugga en lång tid framåt."

System Eva Sofia blir den enda av syskonen som gifter sig och får barn. I september 1873 står bröllopet på Rygge. De är släkt med varandra. Brudgummen greve Gustaf Verner von Schwerin är Eva Sofias kusinbarn (!) - och på andra hållet är Gustaf Verners mor syster med Eva Sofias farmor. Tillsammans får paret fyra barn, men yngste sonen Carl avlider bara sex veckor gammal. Inget av barnen får i sin tur egna barn.

Brodern Clas - Arvid Fredriks och Eva Bobelinas ende son - förblir ogift hela livet. Han utbildas vid universitetet i Leipzig och flyttar in på faderns gods Petersborg på Österlen - samtidigt som han gör en framgångsrik karriär som arkeolog. I samband med Lunds universitets 250-års fest 1918 lagerkrönas Clas Kurck med segersalut och tilldelas titeln Hedersdoktor.

I november 1885 insjuknar Arvid Fredrik hastigt i lunginflammation. Bara två dygn senare är han död, 64 år gammal. Tre år tidigare hade Vallösa kyrka invigts - på mark donerad av Arvid Fredrik Kurck. När han nu begravs blir det på kyrkogårdens finaste plats,

alldeles utanför sakristian. Familjegraven finns fortfarande kvar.

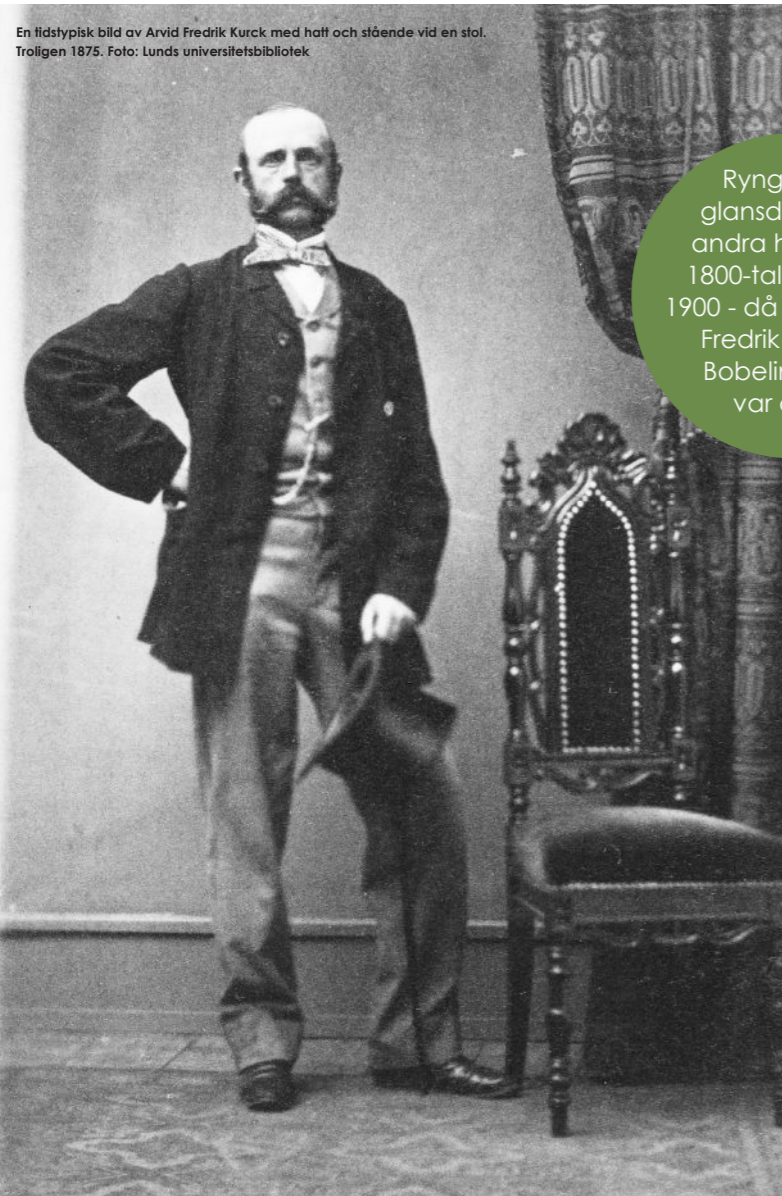
Det är en förmögen man som lämnar jordelivet. I bouppteckningen värderas tillgångarna till 390 829 kronor, i dagens penningvärde: Cirka 30 miljoner kronor. Förutom slottet i Rygge äger han dessutom Petersborgs gård på Österlen, där sonen Clas bor.

Det blir, förstås, hustrun Eva som ärver honom. Nu försvinner pengarna i snabb takt. Eva och döttrarna Sigrid och Elsa ägnar sig åt olika välgörenhetsprojekt, ofta med religiösa förtecken. Tillsammans med väninnan Ida Wallis på Dybäckss slott öppnar Sigrid 1896 "Sjömanshemmet Daniel" i Ystad. Hon är också aktiv i flera kyrkliga föreningar och ordförande i lokala Röda Kors-kretsen.

Eva fortsätter att ta emot patienter på Rygge. 1896 skänker hon marken till Rygge station - och ytterligare två år senare ger hon slottet till döttrarna. Byabladet har tagit del av gåvobrevet. Eva Kurck påpekar att det finns stora lån som belastar slottet och att gåvan därför inte är lika stor som det kan tyckas. Samma år, 1896, säljs Arvid Fredriks exklusiva boksamling på Bukowskis i Stockholm.

Bara två år senare, strax efter sekelskiftet, avlider Eva i lägenheten i Köpenhamn. Bisättningen sker i Garnisonskyrkan. Skånska Dagbladet skriver: "Vid bisättningen närvaro svensk-norske ministern samt flera framstående män. Kyrkan var rikt upplyst och kistan täckt af en mängd kransar. Sedan en psalm afsjungits talade pastor Sørensen,

En tidstypisk bild av Arvid Fredrik Kurck med hatt och stående vid en stol. Troligen 1875. Foto: Lunds universitetsbibliotek

Rynges slotts glansdagar var andra halvan av 1800-talet fram till 1900 - då både Arvid Fredrik och Eva Bobelina Kurck var döda.

De ska snart konfirmeras. Sigrid Kurck (stående) och väninnan Ida Stjernblad (1857-1894) på Marsvinsholms slott läste tillsammans för prästen.

Flygbild över Rynges slott.

som bland annat dröjde vid den dödas goda personliga egenskaper, hennes förmåga att vinna alla hon kom i beröring med, och den stora kärlek hon åtnöjt bland släkt och talrika vänner". Kistan förs sedan med en extrainsatt färja till Sverige och begravningen i Vallösa kyrka.

Det är 1900-tal. 1907 avlider Oscar II och Sverige får en ny kung, Gustaf V. Första världskriget bryter ut med skotten i Sarajevo 1914 då kejsar Franz Ferdinand och hans hustru Sophie von Chotek skjuts ihjäl. Det är hårda tider, men på Rynges slott fortsätter livet ungefär som vanligt. När Eva går bort flyttar brodern Clas in på slottet. Systrarna Sigrid och Elsa fortsätter välgörhetsarbetet. Sigrid engagerar sig i föreningen "Kvinnliga missionsarbetare" som bland annat arbetar för kvinnorna i Armenien.

I en brevväxling med Selma Lagerlöf 1921 väddar Sigrid Kurck till den världskända författaren att skriva till den då avsatte tyska kejsaren Vilhelm II och be honom att gripa in för Armeniens sak. Selma Lagerlöf accepterar uppdraget, men vad kejsaren svarar vet vi inte.

Ekonomi på Rynges blir allt mer ansträngd. 1906, 1916, 1918 och 1922 säljer systrarna Kurck mark från Rynges. De skriver ett inbördes testamente där den stora porträttsamlingen med oljemålningar av familjemedlemmarna fredas. Den ska i första hand gå till brodern Clas - och om han är död - till systersonen Henrik von Schwerin.

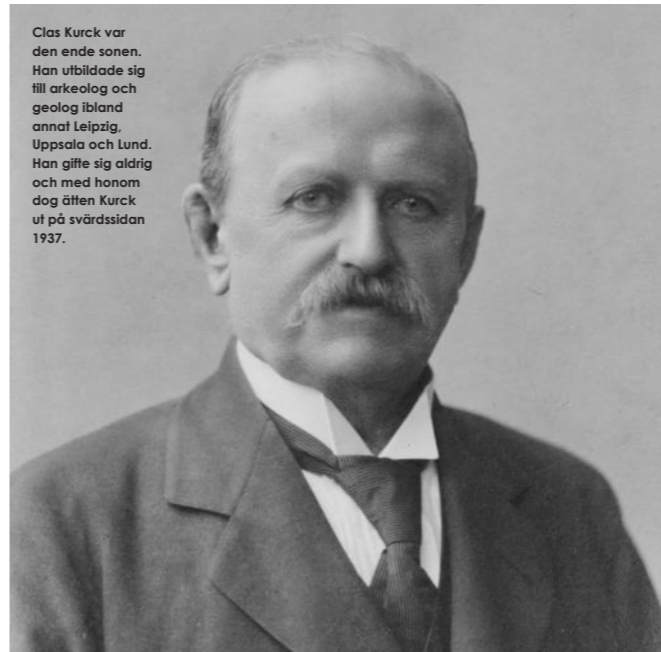
Clas flyttar till Lund och är en flitig gäst på Grand hotel. I samband med ett besök där får han frågan: "Vad gör du här?" Hans blixtnsnabba svar: "Jag håller på att dö ut".

Precis så blev det. När Clas Kurck avlider 1937 dör ätten ut på svärdssidan (manssidan). Två år senare avlider yngsta systemen Elsa i Köpenhamn. Av testamentet framgår att hon då bor på Amalievej 1 i Frederiksberg i centrala staden. Varför det är en ny adress i Köpenhamn vet vi inte. Inte heller om våningen på Sant Annæ Plads fortfarande disponeras.

Sigrid Kurck är nu ensam kvar på Rynges. På slottet bor hon och trojänarinnan Carolina Persson. Ytterligare en person, Ebba Persson, hjälper till i hushållet. 1944 säljer hon så Rynges slott - mot att få bo kvar livet ut - och två år senare den 25 mars 1946 avlider hon på Rynges. Därmed är den anrika fräseätten Kurck nu utdöd på både svärds- och spinnsidan.

Bouppteckningen vittnar om knappa ekonomiska förhållanden. Trojänarinnan Carolina Persson får dock ut sin inestående lön sedan tio år - 6 000 kronor (i dagens penningvärde 155 000 kronor). Tavelsamlingen som skulle ärvas av systersonen har sålts. Sigrid Kurck och Carolina Persson blir de sista att bo på Rynges slott. En senare ägare, Nils Hugo Weland, tillbringar några sommarveckor där, men efter det förfaller slottet. Tidningen Arbetet skriver den 3 september 1973: "Inget hindrar längre regnet att falla, ja, det

Clas Kurck var den ende sonen. Han utbildade sig till arkeolog och geolog ibland annat i Leipzig, Uppsala och Lund. Han gifte sig aldrig och med honom dog ätten Kurck ut på svärdssidan 1937.

Eva Sofia Kurck som flicka.

Greve Gustaf Ehrensward (1787-1860) på Tosterups slott. Arvid Fredriks far Claes Arvid testamenterade familjen till greve Ehrensward kort före hans egen död i kolera 1834.

Den stora salongen på Rynges slott. Foto: Albert Wilhelm Rahmn

De försvunna familjporträtten. Elsa och Sigrid Kurck var överens om att dottern Eva Sofias son Henrik skulle ära oljemålningarna, släktens klenoder. Men när Sigrid dog 1946 visade det sig att hon redan hade sållt tavlor.

Tidningen Arbetet i februari 1976. Det enda som återstår av Rynges slott är en tegelhögd på platsen där den stolta byggnaden en gång stod.

Februari 1976

Om det inte redan skett kan Rynges strykas ur "Skånska slott och herresäten". Efter många års dividerande om slottets vara eller inte bara är det borta för alltid. Ägarna, familjen Alwén på Rynges gård, fick slutligen ett vitesföreläggande från byggnadsnämnden på 5.000 kronor inte slottet revs före den 1 december. Dessförinnan har 1800-talsresidentens existens behandlats både på kommunal- och länsnivå flera gånger. Landsantikvarien noterade t ex att slottet hade ett visst kulturhistoriskt värde, men det skulle bli för dyrbart att rusta upp. Så i november fick slottet hjälp att falla ihop. (Det har det hållit på med självt i flera år) I dag återstår ett berg av tegel av det forna Ryngesresidenset. Och det är ett tegelberg som inte kommer att försvinna i en handvändning. Några problem att bli av med allt tegel tror dock inte familjen Alwén det skall bli. - Vi har kunder till en del, förklarar fru Martha Alwén. Efterfrågan på 1800-talstegel finns alltså. En vara som Rynges plötsligt fått väldigt pott om.

20 november 1975 beseglades Rynges slotts öde. Det revs - trots landsantikvarien Ewald Gustafssons vädjan om att bevara byggnaden.

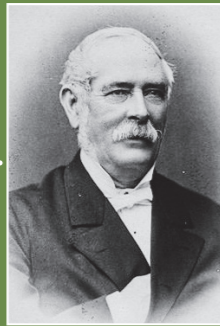
I dammen framför Rynges slott finns fortfarande Skånes största näckrosor. Foto: Otto Ohm.

En märklig bild av Clas Kurck från Kulturens samlingar i Lund. Clas Kurck tillsammans med ett rådjur. Bilden togs av den kända Lundafotografen Lina Jonns syster Maria, troligen under åren 1896-1903 (då ateljén utvecklades).

MARVINSHOLMS SLOTT
Adelsman Jules Stiernblad (1813-1886) gift med Anna Ulrika Gustafa, född Berghman (1827-1880).

DYBÄCKS SLOTT
Godsägare Albrecht Baltzer Wallis (1824-1903) och hustrun Ebba, född Rosenblad (1835-1920).

TOSTERUPS SLOTT
Greve Albert Carl August Lars Ehrensvärd (1821-1901) och hustrun Ingeborg Hedvig, kallad Hedda, född Vogt (1825-1904).

RYNGE SLOTT
Friherre Arvid Fredrik Kurck (1821-1885) och friherrinna Eva Bobellina Kurck, född Hallenberg (1824-1900). Hon är syster med Magnus Boliviar Hallenberg och Carl Washington Hallenberg (se Svaneholm/Rydsgrård nedan).

DE MÄKTIGA SLOTTSHERRARNA I SYDÖSTRA SKÅNE

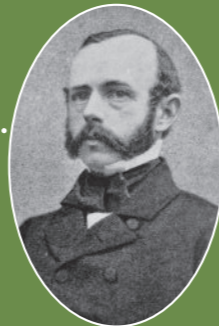
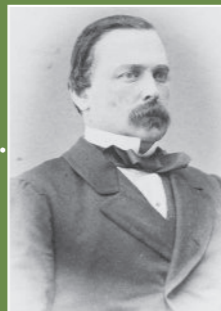
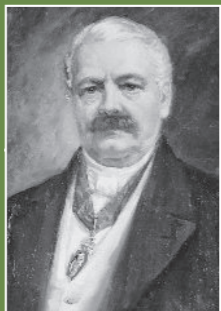
Vid 1800-talets mitt var de skånska godsägarna inflytelserika i den svenska politiken. Greve Albert Posse på Charlottenlund var Sveriges statsminister 1880-1883. Greve Albert Carl August Lars Ehrensvärd på Tosterups slott var utrikesminister 1885-1889, men hade flera andra tunga uppdrag, bland annat som riksdagsman. Han var också den som förhandlade fram äktenskapskontraktet mellan kung Oscar II (då kronprins) och den blivande drottningen Sofia av Nassau. På Marvinholms slott var adelsman Jules Stiernblad riksdagsman 1867-1877. Och adelsman Carl Johan Hallenberg hade flera viktiga uppdrag inom det skånska näringslivet. Den ene sonen Magnus Boliviar Hallenberg var riksdagsledamot 1867-1892.

CHARLOTTENLUNDS SLOTT
Greve Arvid Posse (1820-1901) gift med Amalia Posse, född de la Gardie (1821-1883).

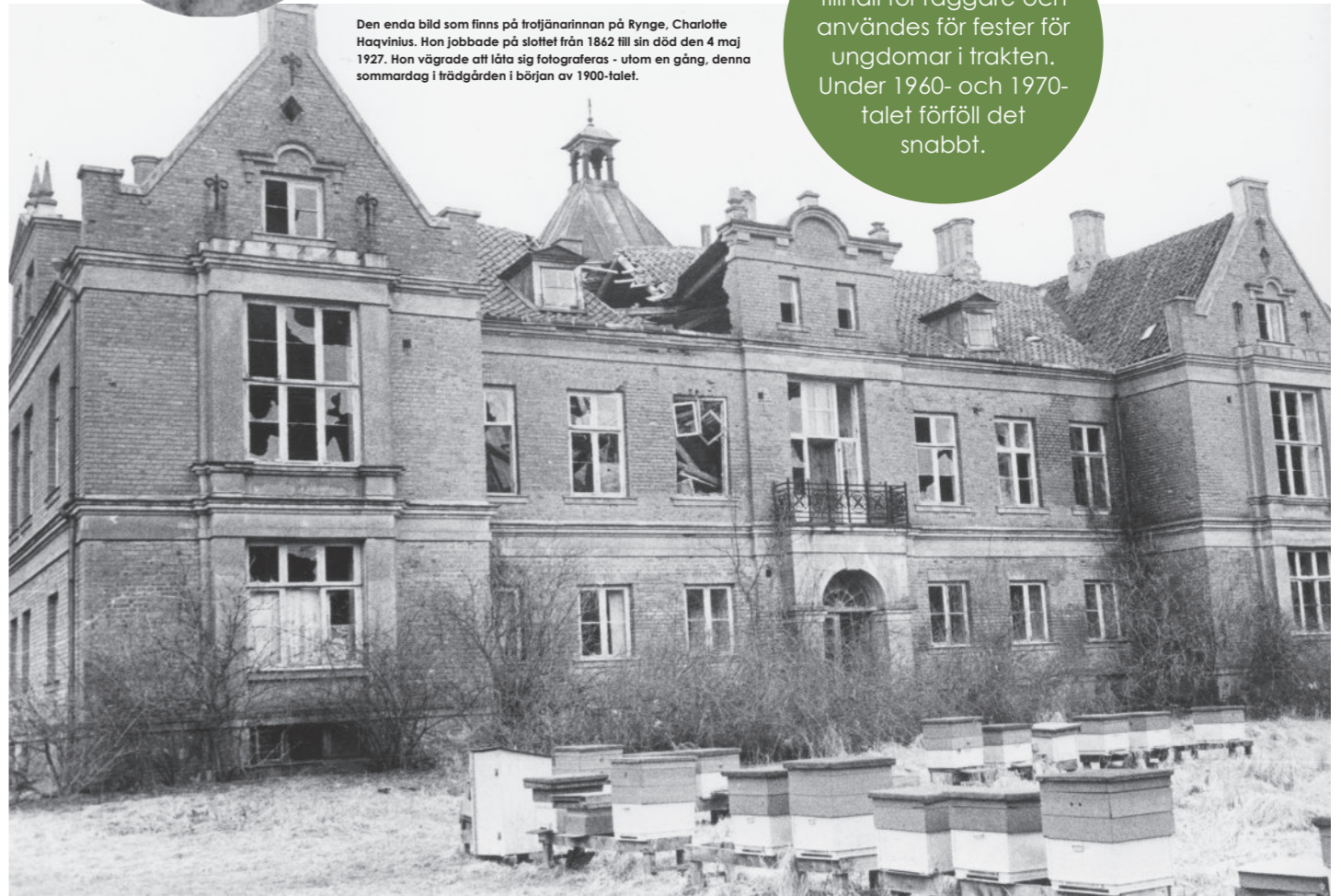
SVANEHOLM och RYDSGÅRD
Adelsman Carl Johan Hallenberg (1796-1859) gift med Eleonora Charlotta Filippina Fredrika Lovisa von Schwerin (1804-1867).
Sonen Magnus Boliviar Hallenberg (1828-1892) tar över Rydsgråds gods.
Sonen Carl Washington Hallenberg (1829-1933) tog över Svaneholms slott.

Den 20 november 1975 revs Rynge slott. Dåvarande ägaren Claes Alwén riskerade ett vite om 5000 kronor om inte slottet var borta före den 1 december det året. Det revs - trots att länsantikvarien Evald Gustavsson helst ville bevara slottet.

Rynge slott förvandlades till ett tillhåll för raggare och användes för fester för ungdomar i trakten. Under 1960- och 1970-talet förföll det snabbt.

Den enda bild som finns på trojänarinnan på Rynge, Charlotte Haqvinius. Hon jobbade på slottet från 1862 till sin död den 4 maj 1927. Hon vägrade att låta sig fotograferas - utom en gång, denna sommar i trädgården i början av 1900-talet.

är fritt spelrum ända ned till stenmangeln i källaren. Vinden kan tämligen obesvärad bläddra bland resterna av salarnas tapeter, leka med fritt hängande fönsterramar och spela med takets rostiga flöjel. Törnrosstämmningen förstärks av den totala bristen på levande väsen. Slottedammen har inga änder, ingen svan. Inga svalor har fäst sina reden utmed takfoten, inga kajor har funnit de tusen och en ihåligheterna värda uppmärksamhet. Endast tysta svampar av imponerande storlek har funnit en fristad i slottet. Fräckt och skändande har de placerat sig mitt på väggarna, rakt över murarnas dekor."

Hösten 1973 konstaterar landsantikvarie Evald Gustavsson att slottet är förfallet och sannolikt utom räddning, men skriver samtidigt att "ej är utan kulturhistoriskt värde" och rekommenderar en renovering. Så blir det inte. Ystads kommun, med Riksantikvarieämbetets goda minne, dömer ut ett vite om 5 000 kronor om inte dåvarande ägaren Claes Alwén river slottet före den 1 december 1975.

Torsdagen den 20 november 1975 sätter grävskoporna tänderna i Rynge slott.

En epok är över.

Magnus Ringman
Redaktör

Återbruk, inredningsskatter och hållbar design

Foto: Kostas Foussianis

Paul har jobbat med möbler i närmare 50 år och har ett särskilt öga för färg och form. Anita är född med handel, försäljning och service i generna. En utmärkt kombination för att driva RoomExpo.

roomexpo.se • 0709-14 66 23 • info@roomexpo.se

Foto Interiör: AC Wankeling

Låt oss presentera en av byalagets sponsorer: RoomExpo i Ystad med Paul Andersson och Anita Thuvesson i spetsen. Sedan 2011 bedriver de inköp och försäljning av begagnade möbler för kontor och offentlig miljö. Men hos RoomExpo är även privatpersoner välkomna. Har du inte tidigare besökt butiken är det dags - härifrån går du nämligen sällan tomhänt. Du finner den på Tenngatan 8 i industriområdet precis bakom Ystad Energis stora ackumulatortank.

Under parollen nästan nya möbler har Paul och Anita gjort succé. De har förvisso varit i branschen länge men deras tanke om återbruk och hållbarhet har aldrig varit så hett som nu. De har avtal med både lokala företag och företag i Norden, till de sistnämnda gör de löpande resor för att hämta möbler. Men även hos privatpersoner (t ex dödsbon) och butiker hämtar de inredning. Och just ordet inredning är mer rättvist för att beskriva vad du finner hos RoomExpo. Hit kommer du kanske för att köpa en skön soffa, ett höj- och sänkbart skrivbord eller en ljuddämpande fåtölj men går ut med ett drinkbord, en hatthylla och en vas. Eller kanske några coola kuddar, antika stolar eller en snygg matta. Är du på jakt efter något som det många gånger bara finns ett exemplar av är det hit du ska åka. Paul och Anita får ofta höra från kunder att de upplever att de går på skattjakt i butiken, vilket byalaget kan skriva under på. Byastugans bord och stolar är köpta här.

Den höga servicenivån, attraktiva priser, kvaliteten på produkterna och den starka passionen för inredning och design har gett RoomExpo ett oerhört gott renommé hos kunderna. Välkommen du också!

Anita bedriver även ett sidoprojekt som hon startade för några år sedan. Hon virkar. Och som hon virkar sen! Framför allt är det olika typer av gosdjur och snuttefiltar: Lamm, kaniner, björnar, fiskar, katter och hästar. Men även en och annan specialbeställd nackkudde eller skydd till golfklubbor har hon hunnit med. Allt hon virkar till barn har säkerhetsgodkända ögon och näsor. De små sötnosarna är unika och perfekta gåvor till jul, dop, och födelsedag. Kom med önskingar, Anita virkar det du vill ha.

KreAnita
0707-31 32 16

Att ha hembereidskap innebär att kunna klara sig utan samhällets hjälp i en vecka. Med rätt förberedelser kan du klara en besvärlig situation bättre, oavsett vad som har hänt. Du är en del av Sveriges beredskap. [Läs mer om hur du stärker din motståndskraft på msb.se](https://www.msb.se)

Utan el blir vardagen besvärlig

Vårt samhälle är sårbart, inte minst för att vi behöver el till väldigt mycket. Elen kan exempelvis slås ut av it-attacker, översvämningar, skogsbränder och militära konflikter. Efter bara en kort tid kan vardagen bli besvärlig:

- Värmen försvinner.
- Det blir svårt att laga och förvara mat.
- Mat och andra varor kan ta slut i affärerna.
- Det kommer inget vatten i kranen eller toaletten.
- Det går inte att tanka bilen.
- Betalkort och bankomater fungerar inte.
- Mobilnät och internet fungerar inte.
- Kollektivtrafik och andra transporter står stilla.
- Det blir svårt att få tag i läkemedel och medicinsk utrustning.

Det går knappt att föreställa sig mörka städer, utkylda bostäder, mat som förstörs och stora problem med att få information om vad som händer eftersom internet inte fungerar. Om du ägnar några minuter till att fundera över hur ett längre elavbrott skulle påverka just dig och din omgivning har du redan skaffat en mental beredskap.

Säkra dig själv och dina nära i trafiken!

Vi är många här i bygden som gillar att röra på oss, som rastar hunden, cyklar en sväng eller tar en ridtur. Det är dock alldeles för vanligt att vi inte syns när det är mörkt och det är livsfarligt! Det är väldigt viktigt att du har reflexer på dig (och ljus på cykeln) för utan dem är du oerhört svår att upptäckas - framför allt här ute på landet. **För er som har barn: Hjälp dem att förstå varför de måste synas i mörkret.** Även om sträckan inte är så lång kan olyckan vara framme, vilket vore oerhört tråkigt.

Bokbussen kommer till våra byar tisdagar i udda veckor. Tider finns på anslagstavla vid Rynges teater, Vallösa kyrka/smedja och busshållplatsen i Sjörup.

Behöver du köpa ved?

- Balkåkra ved 0762-33 10 36
- Rynges ved 0705-73 59 94
- Einar Bondesson Sandåkra 0702-47 01 20

Välkommen att kontakta byalaget

Har du frågor, funderingar eller har du kanske något att berätta om i Byabladet? Välkommen att kontakta oss!

info@sjorupvallosabyalag.se
sjorupvallosabyalag.se

Vi finns här också

Utan el blir vardagen besvärlig

Är du förberedd för kris?

Sverige har en robust elförsörjning men konsekvenserna av ett tillfälligt ansträngt elenergiläge är så pass allvarliga att samhället behöver ha en beredskap för att kunna klara av en sådan situation. Det gäller också för dig som privatperson. Det finns väldigt mycket du kan göra för att kunna hantera en vardag utan el, eller med mindre el än vanligt.

Samhällets ansvar och planer

Myndigheter, regioner, kommuner, företag och organisationer ansvarar för att samhället ska fungera. Din kommun är närmast dig och ansvarar för att bland annat äldreomsorg, vattenförsörjning, räddningstjänst

och skola fungerar även vid en samhällskris. Du kan alltid kontakta din kommun om du har frågor, 0411-57 70 00.

Förbered dig tillsammans med andra

Om krisen eller kriget kommer behöver vi alla hjälpas åt. Ifall du känner dina grannar blir det lättare att samarbeta och hjälpa varandra.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

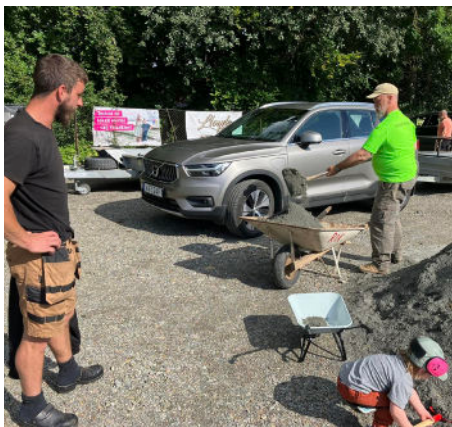

Tack till alla bybor som hjälpte till att lägga slipers!

Såväl Ystads kommun som Ryнге IK har gett stora bidrag för att vår idrottsplats skall bli samlingsplatsen i bygden. I slutet av juli var det dags att hjälpas åt att få slipers på plats runt de hårdgjorda ytorna. Många ställde upp och tillsammans såg vi till att IP blev både vackrare och enklare att hålla i ordning. Stort tack till alla som var med och såg till att göra det så bra!

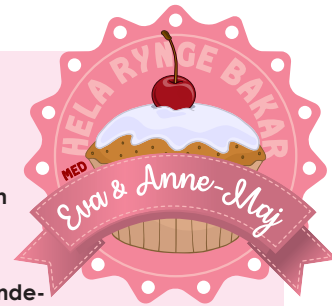

Tack till vår sponsor Cha Entreprenad för mycket väl utfört arbete!

Nytt fr o m detta nummer är recept-hörnan där två av våra byavänner och mest engagerade medlemmar i byalaget, Anne-Maj Bonde-

sson och Eva Kristensson, delar med sig av sina smaskigaste recept. En del kanske ni kommer att känna igen från när deras bakverk förgyller våra evenemang. Nu får vi glädjen att själva prova på god-sakerna. Lycka till med bakandet!

Snabb äpplekaka

- Smält 125 g smör eller margarin, låt svalna något
- Tillsätt 125 g strösocker, blanda
- Tillsätt 1 ägg och rör till en slät smet
- Blanda 125 g vetemjöl, 1 tsk bakpulver och 1 tsk vaniljsocker, rör i smeten.

Häll i smord och bröad form, ca 22 cm. Stick ner skalade och skivade äpplen, pudra över lite strösocker samt kanel eller kardemumma.

Grädda mitt i ugnen i 200° i 30 minuter. Servera med vaniljsås.

Skyltarna i byarna försvinner!

Byalaget sätter upp små skyltar i vårt område för att väcka intresse för kommande aktiviteter. Tyvärr "försvinner" skyltarna vid Snårestadsvägen (korsningarna i Sjörup och mot Vallösa Kyrkoväg. Har ni sett eller hört något, tipsa oss: info@sjorupvallosabyalag.se

Bli medlem för 130:-

Från 2025 kommer medlemskapet höjas p g a ökade kostnader och att vi har legat på samma pris i väldigt många år. Gäller per vuxen och år, under 18 år medlem utan kostnad. Enklast betalar du via Swish. Alla intäkter går till vårt fortsatta arbete med aktiviteter och utveckling av bygden.

123-653 23 11

Stort tack till våra skyltköpare för att ni stödjer landsbygden!

Stöd byalaget

- köp vepa på idrottsplatsen

Har du eget företag eller arbetar du på ett som skulle vilja synas på Ryнге idrottsplats? Veporna är 2x1 m och kostar 4 500 kr för två år inkl produktion och tryck. Alla intäkter går tillbaka till byborna och våra aktiviteter.

Mer info: maria@greatreklam.se